

II

(Akty przyjęte na mocy Traktatów WE/Euratom, których publikacja nie jest obowiązkowa)

DECYZJE

KOMISJA

DECYZJA KOMISJI

z dnia 14 marca 2006 r.

uznająca koncentrację za zgodną ze wspólnym rynkiem oraz z funkcjonowaniem Porozumienia EOG

(Sprawa COMP/M.3868 – DONG/Elsam/Energi E2)

(notyfikowana jako dokument nr C(2006) 793)

(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2007/353/WE)

W dniu 14 marca 2006 r. Komisja przyjęła decyzję w sprawie połączenia przedsiębiorstw na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (rozporządzenia WE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw) ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 8 ust. 2. Pełny tekst decyzji, w wersji nieopatrzonej klauzulą poufności, w oryginalnym języku postępowania znajduje się na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji pod następującym adresem: http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html

I. STRESZCZENIE

(1) Niniejsza sprawa dotyczy przejścia przez DONG kontroli nad Elsam, Energi E2, KE oraz FE.

(2) DONG jest duńskim, państwowym operatorem gazowym obecnym na rynku. Elsam i Energi E2 („E2”) to duńskie podmioty w sektorze wytwarzania energii elektrycznej, które posiadają ugruntowaną pozycję na rynku odpowiednio w Danii Zachodniej (Elsam) i Danii Wschodniej (E2). KE i FE to podmioty sektora energii elektrycznej posiadające ugruntowaną pozycję na rynku na terenie Kopenhagi.

(3) W decyzji uznano, że transakcja prowadzi do poważnego zakłócenia skutecznej konkurencji, szczególnie poprzez wzmocnienie pozycji dominujących na następujących rynkach:

— dostaw gazu hurtowego dla Danii (i potencjalnie również dla Szwecji),

— magazynowania gazu i elastyczności gazu (bez względu na to, czy wyłącznie w Danii czy również w Szwecji),

— dostaw gazu do dużych odbiorców instytucjonalnych i zdecentralizowanych elektrociepłowni (CHP – technologia skojarzonej produkcji energii elektrycznej i ciepłej), jako 1 lub 2 rynków, w Danii,

— dostaw gazu do małych odbiorców instytucjonalnych oraz/lub do gospodarstw domowych, jako 1 lub 2 rynków, w Danii.

(4) W decyzji uznano, że zobowiązania zaproponowane przez strony dostatecznie zaradzają zidentyfikowanym problemom związanym z konkurencją. W odniesieniu do rynku magazynowania/elastyczności zasadniczy efekt proponowanych zobowiązań wynika ze zbycia magazynu w Lille Torup, które wywrze pozytywny wpływ na konkurencję w odniesieniu do magazynowania/elastyczności w Danii. W przypadku hurtowego i detalicznego rynku gazu w decyzji uznano, że oferowany przez DONG program uwolnienia gazu, w powiązaniu ze zbyciem magazynu, wystarcza, by rozwiązać wszystkie obawy o konkurencję, które Komisja żywi w odniesieniu do powyższych rynków.

⁽¹⁾ Dz.U. L 24 z 29.1.2004, str. 1.

- (5) W związku z powyższym Komisja uznaje zgłoszoną transakcję za zgodną ze wspólnym rynkiem i Porozumieniem EOG, zgodnie z art. 2 ust. 2 i art. 8 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw i art. 57 Porozumienia EOG.

II. UZASADNIENIE

1. STRONY

- (6) DONG jest duńskim państwowym operatorem gazowym posiadającym ugruntowaną pozycję na rynku, prowadzącym działalność w zakresie wydobycia, produkcji, transportu morskiego i sprzedaży ropy naftowej i gazu ziemnego, jak również magazynowania i dystrybucji gazu ziemnego. DONG prowadzi również działalność na mniejszą skalę związaną z wytwarzaniem energii elektrycznej z wykorzystaniem wiatru oraz dostawą energii elektrycznej i ciepłej.

- (7) Elsam i Energi E2 („E2”) to duńskie podmioty w sektorze wytwarzania energii elektrycznej, które posiadają ugruntowaną pozycję na rynku odpowiednio w Danii Zachodniej (Elsam) i Danii Wschodniej (E2). Oba podmioty prowadzą działalność w zakresie produkcji i obrotu (finansowego i fizycznego) energią elektryczną na rynku hurtowym oraz ciepłownictwa miejskiego. Od momentu przejścia Nesa – (wschodnioduńskiego) podmiotu prowadzącego sprzedaż detaliczną energii elektrycznej – w 2004 r., znaczna część działalności Elsam dotyczy sprzedaży detalicznej energii elektrycznej dla gospodarstw domowych i odbiorców instytucjonalnych. Główny udział w Elsam i E2 mają z jednej strony władze lokalne, a z drugiej strony zasadnicze udziały w nich posiadają DONG i Vattenfall (w Elsam) oraz Nesa i KE (w E2).

- (8) KE i FE dostarczają energię elektryczną do gospodarstw domowych i odbiorców instytucjonalnych na terenie Kopenhagi. Ich właścicielem jest obecnie odpowiednio Miasto Kopenhaga i Miasto Frederiksberg.

2. DZIAŁANIE I KONCENTRACJA

- (9) Niniejsza część decyzji zawiera opis proponowanej transakcji stanowiącej koncentrację, w której ramach DONG przejmuje kontrolę nad Elsam, E2, KE i FE, poza pewnymi aktywami w zakresie generacji należącymi do Elsam i E2, które przypadną Vattenfall. Przejęcie aktywów przez Vattenfall stanowi odrębną koncentrację.

3. RAMY PRAWNE I REGULACYJNE

- (10) W decyzji przedstawiono analizę ram regulacyjnych stosowanych w odniesieniu do gazu i energii elektrycznej.
- (11) Duński rynek gazu ziemnego po raz pierwszy otwarto na konkurencję, dla największych odbiorców, w dniu 1 lipca 2000 r. Natomiast wszyscy odbiorcy mają możliwość

wyboru dostawcy od 2004 r. Do pełnego rozdziału lądowej sieci przesyłu gazu od operatorów systemu przesyłowego doszło w 2004 r., a ich właścicielem i operatorem jest obecnie Energinet.dk, niezależny podmiot publiczny będący własnością duńskiego skarbu państwa. Działalność lądowej sieci przesyłowej podlega zasadom regulowanego dostępu strony trzeciej (TPA). Zarówno magazyny, jak i rurociągi morskie łączące pola w duńskiej części Morza Północnego z Danią na stałym lądzie są własnością DONG. Dostęp do tych infrastruktur uzyskuje się w drodze negocjowanego TPA. Nadzór nad zasadami TPA prowadzi Duński Urząd Regulacji Energii („DERA”), niezależny organ nadzorczy w sektorze energetycznym.

4. WŁAŚCIWE RYNKI

A. GAZ ZIEMNY

1. Właściwe rynki produktowe

- (12) Jeżeli chodzi o odpowiednie rynki produktowe gazu, Komisja w przeprowadzonym przez siebie badaniu rynku skupiła się na definicji rynków magazynowania/elastyczności gazu, sprzedaży hurtowej gazu i dostaw gazu.

Rynek magazynowania gazu i elastyczności gazu

- (13) Jeżeli chodzi o magazynowanie gazu lub inne narzędzia elastyczności gazu, w decyzji nie rozstrzygnięto kwestii dokładnej definicji tego rynku produktowego.
- (14) Strony zaproponowały, aby za rynek produktowy elastyczności gazu uznać rynek obejmujący magazynowanie w wydzielonych magazynach, zmiany w produkcji, obrót międzynarodowy, kompresyjne magazynowanie gazu w gazociągach (*line-pack*), przechodzenie na inne paliwa, kontrakty przerywalne oraz ośrodki rynkowe z rynkami przyszłych dostaw.
- (15) Według Komisji te różne narzędzia elastyczności można podzielić na pięć następujących grup:

- magazynowanie w wydzielonych magazynach,
- przerywalność lub innego rodzaju modulacja popytu odbiorców, np. centralnych elektrociepłowni (CHP),
- elastyczne umowy dostaw (bez względu na to, czy oparte na przywozie, produkcji krajowej czy drugorzędnych umowach dostaw krajowych),
- elastyczny obrót gazem w ośrodkach lub dwustronny (bez względu na to, czy przyszłościowy czy jednorazowy),
- *line-pack*, tj. kompresyjne magazynowanie w gazociągach transportowych poprzez zwiększanie lub zmniejszanie ciśnienia gazu w tych gazociągach.

- (16) Przeprowadzone przez Komisję badanie rynku wykazało, że w przypadku Danii żadnej ze wspomnianych powyżej czterech alternatyw elastyczności, dla magazynowania w wydzielonych magazynach, nie uważa się za w pełni realną lub dostatecznie rozwiniętą. Jednak Komisja uważa, że kwestia właściwego rynku produktowego (elastyczności lub magazynowania) może pozostać nierozstrzygnięta.

Rynek dostaw hurtowych gazu

- (17) Jeżeli chodzi o hurtowe dostawy gazu dla Danii, w decyzji uznano, że istnieje rynek hurtowych dostaw gazu dla Danii, który obejmuje:

— całość sprzedaży, bez względu na to, czy prowadzona jest za pośrednictwem zakładów przesyłu gazu (GTF – Gas Transfer Facilities), kontraktów na dostawę czy innego rodzaju umów,

— dostawy przez importerów fizycznych lub umownych⁽¹⁾, reimporterów (w przypadku gazu reimportowanego), producentów (jeśli znajdzie to zastosowanie w przyszłości) oraz sprzedawców,

— dostawy dla innych sprzedawców (takich jak spółki dostawcze) lub centralnych elektrociepłowni (w tym drugim przypadku w zakresie, w jakim przejmą one przynajmniej część usług świadczonych zwykle przez dostawcę w zakresie dostawy na miejsce lub zamierzają odsprzedawać gaz),

które zaspokajają potrzeby tych odbiorców w zakresie dostępu do gazu hurtowego w Danii.

- (18) Przeprowadzone przez Komisję badanie rynku dowiodło istnienia odrębnego rynku hurtowych dostaw gazu ziemnego. W odpowiedzi na art. 6 ust. 1 lit. c) decyzji, DONG uznał „istnienie hurtowej sprzedaży gazu i hurtowego obrotu gazem” i w swojej odpowiedzi na zgłoszenie zastrzeżeń nie zakwestionował tej ani powyższej definicji rynku produktowego dotyczącej rynku hurtowego.
- (19) Proponowana transakcja wpływa również na sprzedaż hurtową w Szwecji. W decyzji uznano, że istnieje odrębny rynek hurtowych dostaw gazu przeznaczonego do zużycia w Szwecji. Powodem tego jest fakt, że sytuacja rynkowa oraz warunki dostaw hurtowych w Szwecji różnią się od tych panujących w Danii.

⁽¹⁾ W tym kontekście pojęcie „przywozu fizycznego” rozumiane jest jako całość dostaw do duńskiego systemu lądowego/sieci przesyłowej. Zatem duński producent w duńskiej części kontynentalnego szelfu Morza Północnego stanie się bezpośrednim uczestnikiem duńskiego rynku hurtowego jedynie jeśli dostarcza on gaz do duńskiej sieci lądowej.

Rynek dostaw gazu ziemnego do centralnych elektrociepłowni

- (20) W decyzji uznano, że dostawy gazu ziemnego do centralnych elektrociepłowni (tj. dużych zakładów kongeneracyjnych) stanowią odrębny rynek, ponieważ dostawy do centralnych elektrociepłowni różnią się od dostaw na rynek hurtowy. Jednakże, centralny producent energii w technologii kongeneracji może wejść na rynek sprzedaży hurtowej jako kupujący bądź sprzedający, a bariery wejścia dla hurtowników pragnących zaopatrzyć niektóre segmenty rynku dostaw detalicznych dla centralnych elektrociepłowni są możliwe do przezwyciężenia.

- (21) Dostawy dla centralnych elektrociepłowni również różnią się od pozostałych rynków dostaw detalicznych ze względu na większą elastyczność i poziom zużycia, odmienne modele zapotrzebowania, ceny i rodzaje kontraktów, odmienne regulacje oraz fakt, że centralne elektrociepłownie są w stanie bezpośrednio uczestniczyć w rynku sprzedaży hurtowej.

Rynek (rynki) dostaw gazu do zdecentralizowanych elektrociepłowni i dużych odbiorców przemysłowych

- (22) W decyzji uznano, że dostawy gazu ziemnego do zdecentralizowanych elektrociepłowni (tj. małych zakładów kongeneracyjnych) oraz dostawy gazu ziemnego do dużych odbiorców przemysłowych stanowią jeden lub dwa różne rynki produktowe.

- (23) Ten rynek produktowy nie obejmuje małych odbiorców instytucjonalnych ze względu na różnice m.in. w zakresie: cen, marż, kanałów marketingu i dystrybucji, kosztów magazynowania, struktury rynku, częstotliwości zmian dostawców i wymagań pomiarowych.

- (24) W decyzji uznano, że dostawy do dużych odbiorców przemysłowych i zdecentralizowanych elektrociepłowni cechują określone podobieństwa (poziom zużycia gazu, rodzaje kontraktów gazowych), jak również określone różnice (regularność popytu, odmienna struktura własnościowa, lojalność odbiorców i częstotliwości zmian dostawców).

Rynek (rynki) dostaw gazu do gospodarstw domowych i małych przedsiębiorstw

- (25) W decyzji uznano, że istnieje jeden odrębny rynek lub (istnieją) dwa odrębne rynki dla odbiorców rozliczanych bez licznika, tj. odbiorców o zużyciu rocznym poniżej 300 000 m³. Sprzedaż dla małych odbiorców instytucjonalnych poniżej 300 000 m³ oraz gospodarstw domowych może w związku z tym stanowić ten sam rynek produktowy lub dwa różne rynki.

(26) Warunki popytu i podaży tych dwóch rodzajów odbiorców w Danii wykazują wiele podobieństw (wyższe ceny gazu, mniejsza skłonność do zmiany dostawcy, wymagania w zakresie narzędzi zarządzania portfelem odbiorców, znormalizowane oferty ogólne oraz znaczenie wizerunku marki, struktura rynkowa, koszty magazynowania i wyższe bariery wejścia na rynek). Istnieje również szereg znaczących różnic (średni poziom zużycia, ceny, koszty i marże oraz odmienne strategie marketingowe).

(27) Ocena konkurencyjna nie różni się znacząco w przypadku tych dwóch grup odbiorców, dlatego też kwestia, czy dostawy dla gospodarstw domowych i dostawy dla małych odbiorców instytucjonalnych stanowią różne segmenty tego samego właściwego rynku, czy też dwa różne rynki właściwe, pozostaje nierozstrzygnięta.

2. Właściwe rynki geograficzne

Rynek magazynowania gazu i elastyczności gazu

(28) DONG twierdził, że właściwy rynek geograficzny dla narzędzi elastyczności gazu wykracza poza Danię i obejmuje Szwecję, północne Niemcy i Niderlandy.

(29) Jednakże wyniki badania rynku wskazały, że rynek geograficzny magazynowania (lub elastyczności) ograniczony jest do Danii, bez względu na zasięg odpowiedniego rynku produktowego. Podstawowe powody wysnucia tego wniosku są następujące:

— większość narzędzi elastyczności dostępna jest jedynie na poziomie krajowym,

— elastyczność transgraniczna dostępna jest jedynie w formie fizycznego magazynowania, jednakże w Szwecji pojemność magazynowa jest bardzo niewielka (pod względem magazynów Szwecja jest prawie całkowicie zależna od infrastruktury w Danii), a wykorzystanie magazynów w Niemczech jest ograniczone w związku z większymi odległościami oraz wyższymi kosztami transportu; w trakcie dochodzenia rynkowego prowadzonego przez Komisję wyrażono wątpliwości dotyczące możliwości magazynowania za granicą,

— same strony wykorzystują lokalne magazyny do celów swojej działalności na terenie Niderlandów i Niemiec.

(30) Jeżeli chodzi o szwedzki rynek magazynowania/pozostałe narzędzia elastyczności, w decyzji uznano, że jest to rynek o zasięgu szwedzkim lub duńsko-szwedzkim.

Rynek dostaw hurtowych gazu

(31) DONG twierdził, że właściwy rynek geograficzny dostaw hurtowych gazu wykracza poza terytorium Danii (bądź Danii i Szwecji) i obejmuje również przynajmniej Niemcy.

(32) Badanie rynku dowodzi, że rynek dostaw hurtowych ogranicza się do Danii. W decyzji uznano, że Szwecja nie jest częścią tego samego rynku geograficznego co Dania; stanowi ona odrębny rynek, o zasięgu szwedzkim bądź duńsko-szwedzkim, jako że dostawy hurtowe w Szwecji nie powodują znaczących ograniczeń w zakresie konkurencyjności na rynku dostaw hurtowych w Danii. Idąc tym samym tropem, stwierdza się, że Niemcy, Niderlandy i Zjednoczone Królestwo nie stanowią części tego samego rynku geograficznego co Dania. Powody ku temu są następujące:

— cały gaz zużywany w Danii jest duńskim gazem (morskim),

— w latach 2003–2005 przywozy (handlowe) stanowiły jedynie poniżej 12 % ogólnego zużycia gazu w Danii,

— jeżeli chodzi o transakcje, które zasadniczo nie wpływają na potrzeby w zakresie hurtowej sprzedaży gazu w Danii (tj. transakcje w ośrodkach w krajach Beneluksu, Zjednoczonym Królestwie i Emden), wydaje się, że ceny nie mają dostatecznego wpływu na ceny hurtowe w Danii,

— różni hurtownicy w różnych wspomnianych wyżej państwach posiadają w tych państwach znacząco różne udziały rynkowe,

— badanie rynku wykazało, że duńscy odbiorcy gazu posiadają niewielką wiedzę na temat cen hurtowych w Niemczech, a przywóz gazu uważa się za słaby substytut dla zakupu gazu na poziomie hurtowym w Danii,

— hurtowi dostawcy gazu pragnący importować gaz do Danii z Niemiec muszą liczyć się ze znacznymi kosztami transportu, ograniczeniami w zakresie pojemności oraz przeszkodami o charakterze administracyjnym.

(33) W swojej odpowiedzi na decyzję wydaną na mocy art. 6 ust. 1 lit. c) DONG argumentował, że dostawy gazu po niemieckiej stronie duńskiego punktu wejścia/wyjścia w Ellund należą do duńskiego rynku sprzedaży hurtowej gazu. Na podstawie wyników badania rynku w decyzji nie rozstrzygnięto kwestii, czy dostawy te powinny się ująć w zasięgu geograficznym duńskiego rynku dostaw hurtowych gazu.

Rynek dostaw gazu ziemnego do centralnych elektrociepłowni

- (34) Rynek dostaw gazu ziemnego do centralnych elektrociepłowni ma prawdopodobnie zasięg krajowy i może co najwyżej obejmować Danię i Szwecję, jako że jego zasięg nie może być szerszy niż zasięg geograficzny rynku hurtowego. Ponadto z krajów sąsiadujących pochodzić może jedynie część dostaw wymaganych przez centralne elektrociepłownie.

Rynek (rynk) dostaw gazu do zdecentralizowanych elektrociepłowni i dużych odbiorców przemysłowych

- (35) Rynek lub rynki dostaw gazu ziemnego do zdecentralizowanych elektrociepłowni i dużych odbiorców przemysłowych mają zasięg krajowy, jako że nie prowadzi się bezpośredniego przywozu. Ponadto struktury rynku w sąsiadujących krajach wykazują wyraźne różnice. Istnienie zasadniczych różnic cenowych pomiędzy Danią, Niemcami, Szwecją i Niderlandami również potwierdza istnienie rynków krajowych.

Rynek (rynk) dostaw gazu do gospodarstw domowych i małych przedsiębiorstw

- (36) W decyzji uznano, że zasięg rynku (rynków) dostaw do odbiorców instytucjonalnych i gospodarstw domowych w Danii nie jest szerszy niż krajowy i może mieć wymiar regionalny. Można nie rozstrzygać kwestii, czy rynek ten/rynk te są krajowe, czy regionalne. Z jednej strony sprzedaż na tym rynku wymaga krajowego biura sprzedaży i obsługi, a wszyscy dostawcy obsługujący odbiorców rozliczanych bez liczników są firmami duńskimi, jak również istnieją znaczące różnice cenowe pomiędzy rynkami krajowymi. Z drugiej strony na zmianę dostawcy zdecydowało się dotychczas mniej niż 1 % odbiorców. Z tego powodu regionalne spółki dystrybucyjne posiadają wciąż bardzo duże udziały rynkowe na własnych obszarach, a na trzech obszarach regionalnych obowiązują różne ceny dla odbiorców końcowych. Istnienie znacznych różnic w zakresie udziału rynkowego oraz różnic cenowych pomiędzy regionami wskazywałoby zwykle na brak integracji rynków regionalnych.

3. Wnioski dotyczące właściwych rynków sektora gazu ziemnego

- (37) W decyzji uznano, że istnieją następujące właściwe rynki:

- 1) duński rynek magazynowania lub ewentualnie duński rynek elastyczności gazu ziemnego; szwedzki rynek magazynowania lub ewentualnie szwedzki rynek elastyczności gazu ziemnego (o zasięgu szwedzkim lub ewentualnie szwedzko-duńskim);
- 2) rynek sprzedaży hurtowej gazu ziemnego dla Danii (o zasięgu duńskim); rynek sprzedaży hurtowej gazu ziemnego dla Szwecji (o zasięgu szwedzkim lub ewentualnie szwedzko-duńskim);

- 3) duński rynek dostaw gazu ziemnego do centralnych elektrociepłowni; szwedzki rynek dostaw gazu ziemnego do centralnych elektrociepłowni (o zasięgu szwedzkim lub szwedzko-duńskim);

- 4) rynek lub rynki dostaw gazu ziemnego do dużych odbiorców przemysłowych oraz zdecentralizowanych elektrociepłowni (o zasięgu duńskim);

- 5) rynek lub rynki dostaw gazu ziemnego do małych odbiorców instytucjonalnych i gospodarstw domowych (o zasięgu duńskim lub regionalnym).

B. ENERGIA ELEKTRYCZNA

1. Właściwe rynki produktowe

Wytwarzanie i sprzedaż hurtowa fizycznej energii elektrycznej; Usługi dodatkowe

- (38) Znacząca część sprzedaży i zakupu hurtowej energii elektrycznej w rejonie nordyckim prowadzona jest za pośrednictwem nordyckiej giełdy energii elektrycznej Nord Pool Spot ASA („Nord Pool”). Oprócz form obrotu fizyczną energią elektryczną na poziomie hurtowym związanych z Nord Pool producenci/handlowcy oraz odbiorcy są również stronami dwustronnych umów dotyczących obrotu fizyczną hurtową energią elektryczną.

- (39) Bezpośrednimi odbiorcami usług dodatkowych są Operatorzy Systemów Przesyłowych (TSO – Transmission System Operators) odpowiedzialni za utrzymanie równowagi w sieci i zabezpieczenie dostaw w sytuacjach awaryjnych. Przeprowadzone przez Komisję badanie rynku wyraźnie wykazało, że zastąpienie usług dodatkowych/usług systemowych innymi dostawami energii elektrycznej na poziomie hurtowym nie jest łatwe. Ponadto zakres uprawnień regulacyjnych operatora może znacznie zmieniać się z upływem czasu, bez żadnego widocznego związku z jego pozycją na rynku wytwarzania energii elektrycznej.

- (40) Jednak w decyzji uznano, że można nie rozstrzygać kwestii dotyczącej szczegółowego określenia tego rynku/ tych rynków. Dwustronne dostawy do odbiorców nieposiadających bezpośredniego dostępu do Nord Pool mogą stanowić odrębny rynek produktowy lub nie; to samo można powiedzieć o usługach dodatkowych.

Finansowe pochodne energii elektrycznej

- (41) W decyzji uznano istnienie odrębnego rynku finansowej energii elektrycznej, jako że zasadniczo rynek finansowy polega na obrocie ryzykiem, natomiast rynek fizyczny polega na obrocie energią elektryczną przeznaczoną do zużycia, w związku z czym nie są one w pełni zamiennie. Nie rozstrzygnięto kwestii, czy odrębny produkt finansowy CfD (Contract for differences – umowa, zgodnie z którą strony zobowiązują się wzajemnie do zapłacenia różnicy między ceną umowną a rynkową) należy do tego samego rynku, czy do rynku odrębnego.

Sprzedaż detaliczna energii elektrycznej

- (42) W decyzji uznano odrębność rynku dostaw do odbiorców posiadających wymagania w zakresie pomiarów godzinowych i rynku dostaw do odbiorców nieposiadających wymagań w zakresie pomiarów. Badanie rynku jednoznacznie potwierdziło to rozróżnienie. Te grupy odbiorców płacą różne ceny, zużywają różne produkty i dokonują zakupów w różny sposób.

2. Właściwe rynki geograficzne

Sprzedaż hurtowa fizycznej energii elektrycznej

- (43) W decyzji uznano, że wpływ połączenia na konkurencję należy oceniać w odniesieniu do odrębnych obszarów cenowych Nord Pool dla Danii Wschodniej i Danii Zachodniej bądź w odniesieniu do tych dwóch obszarów oraz Szwecji łącznie, jako że nordycka działalność stron jest prawie wyłącznie ograniczona do Danii. Jeśli koncentracja nie powoduje negatywnych skutków w zakresie konkurencji na takich połączeniach obszarów, nie może ona również prowadzić do negatywnych skutków w żadnym szerszym obszarze cenowym.
- (44) Pozostałych kwestii w zakresie definicji rynku geograficznego dotyczącej hurtowego rynku energii elektrycznej w odniesieniu do omawianej transakcji nie rozstrzygnięto.

Usługi dodatkowe

- (45) W decyzji uznano, że rynek usług dodatkowych ma zasięg krajowy, jako że zależą one od natychmiastowej i niezawodnej dostępności w określonym obszarze cenowym oraz jako że dochodzi do przeciążeń linii sprzęgowych.

Finansowe pochodne energii elektrycznej

- (46) Jeżeli chodzi o *finansowe pochodne energii elektrycznej*, w decyzji uznano, że rynek obejmuje co najmniej wszystkie kraje nordyckie, ponieważ obrót finansowymi pochodnymi energii elektrycznej prowadzony jest na Nord Pool, podczas gdy CFD mogłyby stanowić jedynie konkretny obszar cenowy, jako że spółki obracające tymi produktami są głównie dostawcami hurtowymi i odbiorcami w tych właśnie obszarach cenowych.

Sprzedaż detaliczna energii elektrycznej

- (47) Jeżeli chodzi o *detaliczne rynki energii elektrycznej*, w decyzji uznano rynek odbiorców rozliczanych licznikami za krajowy, natomiast rynek odbiorców rozliczanych bez liczników za krajowo-regionalny. Zagraniczne spółki dostawcze nie mają możliwości bezpośredniego wejścia na rynek, a odbiorcy rozliczani bez liczników w większości nie zmienili lokalnego dostawcy zobowiązanego do świadczenia usługi powszechnej.

3. Wniosek dotyczący właściwych rynków sektora energii elektrycznej

- (48) W związku z powyższym w decyzji zdefiniowano następujące rynki energii elektrycznej:
- 1) hurtowej sprzedaży energii elektrycznej (o zasięgu odpowiednio wschodnioduńskim i zachodnioduńskim lub szerszym);
  - 2) potencjalnie dwustronnej sprzedaży hurtowej na rzecz odbiorców nieposiadających dostępu do Nord Pool (o zasięgu odpowiednio wschodnioduńskim i zachodnioduńskim);
  - 3) potencjalnie usług dodatkowych (o zasięgu odpowiednio wschodnioduńskim i zachodnioduńskim);
  - 4) finansowych pochodnych energii elektrycznej (rynek obejmujący obszar Nord Pool, pod warunkiem wyłączenia CfD);
  - 5) potencjalnie CfD (o zasięgu odpowiednio wschodnioduńskim i zachodnioduńskim);
  - 6) sprzedaży energii elektrycznej dla odbiorców rozliczanych za pomocą liczników (instytucjonalnych) (o zasięgu duńskim, krajowym);
  - 7) sprzedaży energii elektrycznej dla odbiorców (głównie gospodarstw domowych) rozliczanych bez liczników (o zasięgu duńskim, krajowym lub regionalnym).

C. POZOSTAŁE RYNKI

- (49) Proponowana koncentracja wywiera wpływ na szereg innych rynków, nie ma jednak negatywnego wpływu na konkurencję w związku z niewielkimi udziałami rynkowymi lub brakiem nakładania się obszarów geograficznych: ciepłownictwo miejskie (lokalne), produkcja popiołu lotnego (nie rozstrzygnięto kwestii zasięgu regionalnego) oraz obrót CO₂ (prawdopodobnie o zasięgu unijnym).

5. OCENA KONKURENCYJNA

UWAGI WSTĘPNE NA TEMAT PAKIETÓW MNIejszościowych

- (50) W decyzji przeanalizowano argument przedłożony przez DONG, dotyczący wpływu powiązań istniejących przed transakcją pomiędzy jej stronami oraz między stronami transakcji a stronami trzecimi; uznano jednak, że uwzględnienie takiego wpływu nie może zrekompensować negatywnych skutków połączenia.

A. GAZ ZIEMNY

1. Rynek magazynowania gazu i elastyczności gazu

- (51) Na podstawie przeprowadzonego badania rynku Komisja stwierdziła, że DONG posiada obecnie pozycję dominującą na duńskim rynku magazynowania/elastyczności.

- (52) W decyzji uznano, że dostęp do magazynowania/elastyczności jest niezbędnym uzupełnieniem innej działalności w sektorze gazowym, a rynek magazynowania/elastyczności uważany jest za graniczący z innymi rynkami gazowymi. Nawet jeśli w ramach DONG istnieją dwa odrębne podmioty prawne odpowiedzialne odpowiednio za magazynowanie i obrót gazem, Komisja stwierdza, że wspólnym celem realizowanym przez oba te rodzaje działalności jest zwiększenie zyskowności grupy DONG i że przeprowadziła w tym kontekście analizę wpływu transakcji na duński rynek magazynowania/elastyczności.
- (53) W związku z powyższym w decyzji uznano, że nabycie E2 i Elsam jako dwóch głównych niezależnych źródeł elastyczności w Danii umożliwi DONG ograniczenie własnych potrzeb w zakresie magazynowania i zachęci do niego powyższy koncern, który zamiast korzystać z własnych magazynów będzie stosował E2 i Elsam jako źródła elastyczności. Jednocześnie ograniczone zostaną alternatywy w zakresie elastyczności dostępne dla konkurujących dostawców gazu. W rezultacie oraz w związku z zasadami obowiązywania duńskich taryf za magazynowanie, koszty magazynowania ponoszone przez innych dostawców gazu wzrosną, przez co ich zdolność do wywierania presji konkurencyjnej na DONG zmniejszy się.
- (54) Z powyższych powodów w decyzji uznano, że transakcja stanowiłaby znaczącą przeszkodę w skutecznej konkurencji na potencjalnym duńskim rynku magazynowania lub potencjalnym duńskim rynku magazynowania/elastyczności, szczególnie poprzez wzmocnienie dominującej pozycji DONG na tych rynkach.
- (55) Jeżeli chodzi o szwedzki rynek magazynowania/elastyczności, w decyzji uznano, że potencjalne zagrożenia znalezione w Danii można zasadniczo rozszerzyć na Szwecję, aczkolwiek szczegółowa analiza szczególnych cech rynku szwedzkiego nie jest konieczna, zważywszy że ogólna ocena transakcji nie jest od niej zależna.
- (57) W decyzji uznano, że DONG ma pozycję dominującą na duńskim rynku dostaw hurtowych gazu, zważywszy że udział rynkowy spółki w 2004 r. wynosił [80–90 %] * ⁽¹⁾. Komisja dokonała analizy potencjalnych przykładów presji konkurencyjnej wywieranej na dominującą pozycję DONG przez następujące pięć źródeł:
- operatorów działających na duńskim obszarze morskim,
  - przywóz z Niemiec prowadzony na południe od gazociągu DEUDAN,
  - reimportu gazu w Ellund,
  - płynnego duńskiego rynku hurtowego, oraz
  - nowej przepustowości gazociągów lub innych środków przywozowych.
- (58) W decyzji uznano, że powyższe przykłady presji konkurencyjnej są niewielkie i w perspektywie krótkoterminowej nie stanowią skutecznego ograniczenia pozycji rynkowej DONG.
- (59) W decyzji przeanalizowano również, czy transakcja doprowadzi do wzmocnienia dominującej pozycji DONG poprzez wyeliminowanie istniejącej lub potencjalnej konkurencji. Jeżeli chodzi o interesy handlowe E2 i Elsam w zakresie wejścia przez nie na duński rynek hurtowej sprzedaży gazu, DONG kwestionuje twierdzenie, że E2 i Elsam są potencjalnymi konkurentami oraz twierdzi, że spółki te nie wywierają największej presji konkurencyjnej na DONG.

2. Rynek dostaw hurtowych gazu

- (56) W trakcie dochodzenia Komisja i DONG reprezentowały odmienne poglądy na temat znaczenia analizy dostaw hurtowych gazu poza [...] (*) r. DONG kwestionował znaczenie wykraczania poza perspektywę [...] * lat. Według Komisji rynek gazowy cechują długoterminowe inwestycje w infrastrukturę i długoterminowe umowy dostaw, co uzasadnia analizę obejmującą horyzont czasowy wykraczający poza [...] * r. Jednak w decyzji uznano, że nawet w przypadku nieuwzględnienia sytuacji rynkowej po [...] * r., połączenie i tak będzie miało znaczące skutki antykonkurencyjne dla duńskich dostaw hurtowych poprzez wyeliminowanie ograniczającego wpływu projektu BGI (*Baltic Gas Interconnector* – Bałtycka Linia Sprzęgowa Gazu) oraz tego, że decyzje o wejściu konkurentów na rynek dyktowane będą rozpoczynającymi się w 2008 r. negocjacjami umów dostaw z Elsam i E2.
- (60) Zdaniem Komisji wystarczy, że E2 i Elsam wywierają istotną presję konkurencyjną (choć nie najistotniejszą), której wyeliminowanie prowadziłoby do obaw o konkurencję.
- (61) W wyniku badania Komisji oraz w decyzji uznano, że proponowana koncentracja wyeliminuje E2 jako istniejącego konkurenta oraz Elsam jako wiarygodnego potencjalnego konkurenta DONG. Przeprowadzona przez Komisję analiza pięciu potencjalnych źródeł presji konkurencyjnej, wspomniana w pkt 57, nie ma wpływu na ten wniosek. Ponadto w decyzji uznano, że nabycie przez Vattenfall niewielkiego udziału w opalanych gazem elektrowniach E2 i Elsam nie zrównoważy utraty presji konkurencyjnej spowodowanej przez włączenie E2 i Elsam do grupy DONG.

(*) Tajemnica handlowa.

⁽¹⁾ Oczekuje się, że w pierwszym półroczu 2005 r. wyniesie on [80–90 %] *.

- (62) Oprócz tych skutków poziomych, w decyzji uznano, że transakcja doprowadzi do blokady dostępu do odbiorców, a w rezultacie do znaczącego zakłócenia skutecznej konkurencji, w związku z pionową integracją DONG z E2 i Elsam, która obejmie około [20–30 %] * łącznego duńskiego zużycia. Dlatego też dużo trudniej będzie konkurentom DONG wejść na duńskie rynki gazu zarówno w charakterze dostawców hurtowych jak i dostawców dla odbiorców końcowych, co podniesie bariery dla wejścia na te rynki.
- (63) Strony twierdziły, że Elsam zaopatrywał się u stron trzecich jedynie w ograniczonym zakresie, jako że tylko w niewielkim stopniu angażował się w wymianę i krótkoterminowe umowy zakupu. Komisja uważa jednak, że dostawy do Elsam ze strony konkurentów DONG wywierałyby przynajmniej potencjalną presję na zachowanie DONG.
- (64) W decyzji uznano, że nawet jeśli efekt blokowania dostępu będzie ograniczony jedynie do blokowania dostępu do popytu ze strony E2, tego rodzaju blokada znacznie wzmocniłaby dominującą pozycję DONG na duńskim rynku hurtowym, zniechęcając jeszcze bardziej strony trzecie do wchodzenia na ten rynek na znaczną skalę. Dzieje się tak dlatego, że prawie cały niezależny (nie na użytek własny) popyt stron trzecich w Danii powstawał dotychczas za pośrednictwem E2. Rezultatem proponowanego połączenia będzie powstanie barier utrudniających wejście na duński rynek hurtowy, ponieważ eliminuje ono spółkę, która kupowała znaczące ilości gazu ziemnego na rynku hurtowym w celu wykorzystywania go zarówno na własne potrzeby, jak i w celu dostarczania gazu ziemnego innym użytkownikom.
- (65) W decyzji uznano, że proponowana koncentracja eliminuje istotną presję konkurencyjną wywieraną na DONG na duńskim hurtowym rynku gazu. Biorąc pod uwagę silną dominującą pozycję DONG na tym rynku, proponowana transakcja doprowadzi prawdopodobnie do znaczącego zakłócenia skutecznej konkurencji, w szczególności poprzez wzmocnienie dominującej pozycji DONG.
- (66) Jeżeli chodzi o hurtowe dostawy gazu w Szwecji, DONG posiada bardzo silną pozycję również na tym rynku⁽¹⁾. W decyzji nie rozstrzygnięto, czy pozycja DONG ma charakter pojedynczej czy łączonej dominacji na szwedzkim lub duńsko-szwedzkim rynku dostaw hurtowych, jako że wszelkie szkodliwe skutki na każdym z tych rynków wynikałyby ze szkodliwego wpływu, który transakcja wywarłaby na rynek hurtowy w Danii.

3. Rynek dostaw gazu ziemnego do centralnych elektrociepłowni

- (67) W decyzji uznano, że na rynkach dostaw gazu ziemnego do centralnych elektrociepłowni w Danii i Szwecji nie

dojdzie do blokowania dostępu do odbiorców ani do blokowania wejścia, ponieważ: a) przynajmniej do 2009 r. żaden z odbiorców centralnych elektrociepłowni nie odczuje negatywnych skutków transakcji ani na duńskim, ani na szwedzkim rynku dostaw do centralnych elektrociepłowni oraz b) po 2009 r. elektrociepłownie będą chronione, jeśli rynek hurtowy zostanie wzmocniony w oparciu o zaproponowany przez strony program uwalniania gazu.

- (68) Jeżeli chodzi o potencjalną konkurencję, w decyzji uznano, że prawdopodobnie nie można uznać E2 lub Elsam za potencjalnych nowych uczestników rynku dostaw dla centralnych elektrociepłowni, gdyż wydaje się nieprawdopodobne, aby inne centralne elektrociepłownie pragnęły zaspokajać swoje potrzeby w zakresie gazu w drodze dostaw od swoich bezpośrednich konkurentów.

- (69) W decyzji uznano zatem, że koncentracja nie prowadzi do znacznego zakłócenia skutecznej konkurencji na rynkach dostaw do centralnych elektrociepłowni w Danii ani w Szwecji.

4. Rynek (rynk) dostaw do odbiorców przemysłowych i zdecentralizowanych elektrociepłowni

- (70) W decyzji uznano, że DONG ma pozycję dominującą i utrzyma ją w najbliższej przyszłości, a jego udział w rynku w 2004 r. wyniósł [60–70 %] *, tzn. w ostatnim roku, w odniesieniu do którego dostępne są rzetelne dane na temat udziału w rynku. Nie istnieją powody by twierdzić, że udział w rynku DONG mógłby w najbliższej przyszłości spaść poniżej 50 %.
- (71) Dominująca pozycja DONG w górnej części łańcucha dostaw w zakresie sprzedaży hurtowej, magazynowania, gazu morskiego i gazociągów importowych jeszcze bardziej wzmocnia pozycję DONG na omawianym rynku/omawianych rynkach dostaw do dużych klientów instytucjonalnych i zdecentralizowanych elektrociepłowni, jako że magazyny i dostęp do gazu stanowią istotne parametry konkurencyjne w kontekście dostaw do tych grup odbiorców.
- (72) Ponadto konkurenci DONG nie mogą podważyć dominującej pozycji DONG, ponieważ HNG/MN i Statoil Gazelle są niewielkimi spółkami, a HNG/MN jest konkurentem słabym finansowo i istnieją silne powiązania pomiędzy DONG a HNG/MN.

- (73) Zarówno E.ON, jak i Shell posiadają bardzo niewielki udział w duńskim rynku (rynkach) sprzedaży dla dużych odbiorców instytucjonalnych i zdecentralizowanych elektrociepłowni, a E.ON prawdopodobnie skoncentruje swoje wysiłki w krajach nordyckich na rynku szwedzkim.

⁽¹⁾ Przynajmniej [45–55 %] *, zgodnie ze strategią sprzedaży DONG na 2005 r. i [70–80 %] * w 2003 r. zgodnie z niedawną decyzją (556/2004) Szwedzkiego Urzędu ds. Konkurencji.

- (74) W decyzji określono również inne oznaki silnej dominującej pozycji DONG przed połączeniem: pośród dużych uczestników rynku wskaźnik częstotliwości zmiany operatora dotyczący DONG jest zdecydowanie najniższy. DONG dysponuje najlepszymi możliwościami w zakresie oferowania podwójnych produktów paliwowych, ponadto koncern zdołał wypracować stosunkowo ścisłe związki z szeregiem zdecentralizowanych elektrociepłowni.
- (75) W decyzji uznano, że proponowana transakcja wzmacnia dominującą pozycję DONG, jako że podnosi ona bariery wejścia na rynek i eliminuje potencjalną konkurencję.
- (76) Proponowana transakcja podnosi bariery wejścia, ponieważ innym uczestnikom rynku trudniej będzie zachować masę krytyczną w sektorze dostaw gazu, jeżeli z rynku wyeliminowane zostanie około 20 % łącznego duńskiego zużycia gazu. Ponadto połączenie jeszcze bardziej wzmocni posiadany już przez DONG uprzywilejowany dostęp do zdecentralizowanych elektrociepłowni. Połączenie wiąże się również z ryzykiem zablokowania dostępu do magazynowania gazu lub podwyższenia kosztów konkurentów ponoszonych w związku z magazynowaniem, co jeszcze bardziej podniesie bariery wejścia. Ponadto koncentracja prawdopodobnie podniesie bariery wejścia na rynki hurtowe, co utrudni konkurentom DONG konkurencyjne zaopatrywanie się. Po połączeniu DONG również będzie występować z uprzywilejowanej pozycji w zakresie oferowania podwójnych produktów paliwowych, zaś konkurentom DONG jeszcze trudniej będzie reagować na ofertę koncernu.
- (77) Proponowana transakcja wzmacnia ponadto dominującą pozycję DONG ponieważ prowadzi do wyeliminowania potencjalnych konkurentów Elsam, E2, Nesa i KE.
- (78) Zarówno E2 jak i Elsam mają dostęp do znaczących ilości gazu ziemnego po konkurencyjnych cenach. Spółki te mają dostęp również do magazynowania i środków elastyczności. Ponadto posiadają one konieczną „markę energetyczną”. Znaczna większość respondentów uczestniczących w prowadzonym przez Komisję badaniu rynku uznała, że Elsam i E2 mogłyby sprzedawać im nadwyżkę ilości gazu. Ponadto Komisja znalazła również mocne dowody na istnienie takich możliwości i zamiarów w zakresie wejścia ze strony E2; spółka ta złożyła już oferty regionalnym hurtowym spółkom dostawczym w Szwecji i Danii w latach 2003 i 2004.
- (79) NESA i KE dysponują markami energetycznymi o silnej pozycji i dzięki sprzedaży podwójnych paliw mogą uzyskać synergie kosztów oraz zwiększoną lojalność odbiorców. Posiadają one dostęp do dużej bazy odbiorców instytucjonalnych. Również DONG i Statoil Gazelle uznały KE, Elsam i Energi E2 za potencjalnych konkurentów na duńskich rynkach gazowych.
- (80) Z tych też powodów w decyzji uznano, że proponowana transakcja doprowadzi do znacznego zakłócenia skutecznej konkurencji, zwłaszcza w wyniku powstania lub wzmocnienia dominującej pozycji na rynku lub
- rynkach dostawy gazu ziemnego do dużych odbiorców instytucjonalnych i zdecentralizowanych elektrociepłowni.
- 5. Rynek (ryniki) dostaw gazu do gospodarstw domowych i małych przedsiębiorstw**
- (81) W decyzji uznano, że DONG posiada dominującą pozycję w dwóch regionach, w których jego udział w rynku przekracza [90–100 %] *, oraz że jego pozycję dominującą wzmacniają wysokie bariery wejścia, kontrola, którą sprawuje nad magazynami oraz dostępem do gazu morskiego, jak również dominująca pozycja koncernu na rynku hurtowym.
- (82) W przypadku alternatywnego założenia dotyczącego rynku krajowego, DONG i HNG/MN uważa się za posiadające wspólnie pozycję dominującą na rynku, w którym ich udziały wynoszą odpowiednio [25–35 %] * i [55–65 %] *. Pomiędzy tymi spółkami istnieją silne powiązania. Rynek jest bardzo przejrzysty, w związku z czym bardzo łatwo można wykryć wszelkie odstępstwa od zachowań oligopolistycznych. Produkt jest bardzo jednorodny i ułatwia cichą koordynację. Na rynku poziom lojalności odbiorców jest bardzo wysoki, co powoduje wysokie bariery wejścia. Ponadto istnieją skuteczne mechanizmy odwetowe stosowane przeciwko wyłamującemu się oligopolistom, a zachowanie status quo zdecydowanie leży we wspólnym interesie.
- (83) W decyzji uznano, że dominująca pozycja DONG zostanie wzmocniona poprzez podniesienie barier wejścia oraz, w pewnym stopniu, poprzez wyeliminowanie potencjalnej konkurencji.
- (84) Koncentracja podniesie bariery wejścia w związku z wyższymi kosztami magazynowania oraz z większymi trudnościami w osiągnięciu masy krytycznej i korzyści skali i zakresu, które są niezbędne dla zapewnienia opłacalności wejścia na rynek. Ponadto transakcja eliminuje dużych odbiorców na różnych rynkach, których elastyczność można by zrównoważyć wymaganiami elastyczności gospodarstw domowych i małych odbiorców instytucjonalnych. Prawdopodobne ograniczenie płynności na duńskim hurtowym rynku gazu zwiększa zdolność DONG do zablokowania dostępu jego konkurentów do gazu hurtowego.
- (85) Koncentracja wyeliminuje niektórych potencjalnych konkurentów KE i NESA, detalicznych w sektorze energii elektrycznej, którzy mieszczą się w aglomeracji kopenhaskiej. Dysponują oni również biurami sprzedaży, dużą liczbą personelu działu sprzedaży, sprzętem komputerowym i systemami bilingowymi. Mają duże portfele odbiorców, które można rozbudować w celu wejścia na rynki detaliczne gazu. Siła marek obydwu spółek jest znaczna na rynku krajowym, a zwłaszcza na poziomie regionalnym. Tak więc NESA i KE nie stoją przed wysokimi barierami wejścia, na które napotykałaby większość innych podmiotów wchodzących na rynek. [...] *

(86) Z drugiej strony zapotrzebowanie wielu odbiorców KE na energię do gotowania pokryje już gaz miejski, a zapotrzebowanie w zakresie ogrzewania pokryje ciepłownictwo miejskie. Należy również wziąć pod uwagę fakt, że większość bazy odbiorców energii elektrycznej NESA i KE można było jedynie wykorzystać w celu konkurencji z HNG/MN, którego obszar dystrybucji gazu geograficznie częściowo pokrywa się z obszarem NESA i KE, a nie DONG.

(87) W decyzji zaznaczono również, że inne spółki dostawcze energii elektrycznej mogłyby wejść na rynek dostaw gazu do małych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, stwierdzono jednak, że KE i NESA posiadają szczególną pozycję, jeżeli chodzi o dostęp do gazu, którą innym spółkom energetycznym trudno byłoby odtworzyć.

(88) Z tych powodów w decyzji uznano, że proponowane połączenie znacznie zakłóci konkurencję na rynku lub rynkach dostaw gazu do gospodarstw domowych i małych odbiorców instytucjonalnych, bez względu na to czy rynek ten/rynków te definiuje się jako regionalne czy krajowe, w szczególności poprzez wzmocnienie pozycji dominującej.

6. Wniosek dotyczący oceny rynków gazu ziemnego przed rozważeniem zmian w zgłoszonej koncentracji

(89) W decyzji uznano, że transakcja prowadzi do poważnego zakłócenia skutecznej konkurencji, szczególnie poprzez wzmocnienie pozycji dominujących na następujących rynkach produktowych:

— dostaw gazu hurtowego do Danii (i potencjalnie również do Szwecji),

— magazynowania gazu i elastyczności gazu (bez względu na to, czy tylko w Danii czy przy uwzględnieniu również Szwecji),

— dostaw gazu do dużych odbiorców instytucjonalnych i zdecentralizowanych elektrociepłowni, traktowanych jako 1 lub 2 rynki, w Danii,

— dostaw gazu do małych odbiorców instytucjonalnych lub gospodarstw domowych, traktowanych jako 1 lub 2 rynki, w Danii.

B. ENERGIA ELEKTRYCZNA

(90) W decyzji uznano, że koncentracja nie rodzi obaw o konkurencję na żadnym rynku energii elektrycznej.

1. Sprzedaż hurtowa energii elektrycznej

(91) W decyzji uznano, że po wstępnej analizie Elsam i E2 posiadają dominującą pozycję na odpowiadających im obszarach Nord Pool w sektorze hurtowej sprzedaży energii elektrycznej, wszędzie gdzie obszary te są oddzielone od innych obszarów Nord Pool, jako że skuteczna

presja wywierana wewnątrz obszaru przez wiatraki i zdecentralizowane elektrociepłownie jest niewielka.

(92) Jednak horyzontalne skutki proponowanej transakcji najprawdopodobniej znacząco przewyższy utrata udziału w rynku wynikająca z warunkowo powiązanego zbycia na rzecz Vattenfall elektrowni zarówno w Danii Wschodniej, jak i Zachodniej, wskutek czego powstanie realny konkurent dla operatorów posiadających ugruntowaną pozycję na tym obszarze rynku, co przyczyni się do znacznego ograniczenia ich udziałów w rynku. W decyzji uznano również, że zamiary Elsam i E2 zakładające wzajemne wejście na ich terytoria nie zostały potwierdzone oraz że DONG odmówił wejścia do sektora wytwarzania energii elektrycznej za pomocą elektrowni opalanej gazem. Dlatego też w decyzji uznano, że pewniejsze i natychmiastowe pozytywne skutki wejścia Vattenfall znacząco przeważają wszelkie potencjalne skutki horyzontalne.

(93) Jeżeli chodzi o skutki pionowe, w decyzji uznano, że DONG prawdopodobnie nie podniesie kosztów konkurentów (gaz jako czynnik produkcji) po połączeniu. Modelowa symulacja potwierdziła, że ograniczenie produkcji miałyby jakiegokolwiek znaczenie tylko wówczas, jeżeli wprowadzono by bardzo znaczne podwyżki cen gazu. Podwyżki takie, w oparciu o skutki pionowe związane z połączeniem, nie byłyby realistyczne w świetle presji konkurencyjnej, która wciąż wywierana byłaby na DONG po połączeniu, mimo jego dominującej pozycji. Wniosek ten potwierdzają środki naprawcze zaproponowane przez DONG, które po połączeniu zwiększą dostępność alternatywnych źródeł gazu dla zdecentralizowanych elektrociepłowni. Ponadto, nawet jeśli połączony podmiot miałby po połączeniu motywację, by starać się podnieść ceny gazu dla zdecentralizowanych elektrociepłowni, jest mało prawdopodobne, aby przekładało się to na wyższe ceny energii elektrycznej w świetle większej konkurencji w Danii Wschodniej i Zachodniej spowodowanej zbyciem elektrowni na rzecz Vattenfall.

(94) Prawdopodobnie w przyszłości DONG nie będzie również w stanie wywierać bezpośredniego wpływu na zdecentralizowane elektrociepłownie, z uwagi na zobowiązanie ze strony Elsam złożone Duńskiemu Urzędowi ds. Konkurencji w marcu 2004 r. w związku z przejściem przez Elsam Nesa, w którego ramach Elsam i Nesa zobowiązały się zbyć wszystkie swoje udziały w zdecentralizowanych, opalanych gazem elektrociepłowniach.

(95) Przedmiotem rozważań jest również skutek, jaki połączenie wywrze na skądinąd pozytywny wpływ Great Belt Interconnector [Wielkiego Pasa Linii Sprzęgowej], łączącego Danię Wschodnią i Danię Zachodnią, spodziewany począwszy od 2010 r. Stwierdza się, że ograniczenie, jakie tworzyłaby, w przypadku braku połączenia, ta prawdopodobnie 600 MW linia sprzęgowa jest w każdym przypadku mniejsze niż ograniczenie wynikające z wejścia Vattenfall na oba obszary. Potwierdziła to również symulacja modelowa.

- (96) Niniejsze rozważania i wnioski dotyczące poziomych i pionowych skutków proponowanego połączenia stosują się również do dwustronnej sprzedaży hurtowej energii elektrycznej na rzecz odbiorców zarówno w Danii Wschodniej, jak i Zachodniej, zakładając istnienie odrębnego rynku odbiorców hurtowych nieposiadających bezpośredniego dostępu do rynku sprzedaży hurtowej Nord Pool.
- (97) W szerszym kontekście Nord Pool, udziały rynkowe stron będą wynosić poniżej 10 % nawet w przypadku rynku obejmującego jedynie Szwecję i obie części Danii.

2. Usługi dodatkowe

- (98) W decyzji uznano, że poziom konkurencji, z jakim musiały radzić sobie Elsam i E2 przed połączeniem na odpowiadających im obszarach był niewielki, natomiast po połączeniu DONG będzie musiał na każdym obszarze stawić czoła poważnemu konkurentowi, a mianowicie Vattenfall. W związku z powyższym połączenie nie będzie prowadzić do problemów konkurencyjnych na ewentualnych rynkach usług dodatkowych w Danii Wschodniej i Danii Zachodniej.

3. Finansowe pochodne energii elektrycznej

- (99) Na skandynawskim rynku obrotu finansowymi pochodnymi energii elektrycznej strony połączenia posiadają łączny udział w rynku < 10 %. Ten udział rynkowy rozwiewa wszelkie obawy dotyczące tego rynku.
- (100) Jeżeli chodzi o potencjalne rynki regionalne kontraktów różnic kursowych (CfD) w Danii Wschodniej i Zachodniej, E2 i Elsam jednoznacznie funkcjonują jako główni sprzedawcy CfD na odpowiadających im obszarach. Należy jednakże oczekiwać, że zbycie aktywów związanych z wytwarzaniem energii na rzecz Vattenfall spowoduje wprowadzenie Vattenfall jako znaczącego sprzedawcy CfD zarówno w Danii Wschodniej, jak i Zachodniej.

4. Dostawy detaliczne energii elektrycznej dla odbiorców instytucjonalnych

- (101) W decyzji uznano, że obecny poziom konkurencji na duńskim rynku dostaw energii elektrycznej do odbiorców rozliczanych na podstawie liczników jest wysoki. Podmiot powstały w wyniku połączenia będzie posiadać łączny udział w rynku w wysokości [20–30 %] *. Po połączeniu podmiot powstały w jego wyniku zasadniczo zniweluje różnicę wobec największego uczestnika rynku – EnergiDanmark. Ponadto odbiorcy postrzegają szereg innych konkurentów jako realne alternatywy.

5. Dostawy detaliczne energii elektrycznej dla małych odbiorców o standardowym profilu mocy

- (102) Działanie doprowadzi również do określonego nakładania się udziałów rynkowych na rynku dostaw detalicznych energii elektrycznej dla małych odbiorców. Krajobraz konkurencyjny na tym rynku w Danii jest dość podzielony, ponieważ tylko niewielka liczba odbiorców będących gospodarstwami domowymi zdecydowała się dotychczas zmienić swojego pierwotnego miejscowego dostawcę. Na krajowym rynku duńskim DONG stanie się największą spółką, aczkolwiek z ograniczonym udziałem rynkowym wynoszącym około [25–30 %] *.
- (103) Nawet mimo iż NESA i KE były jednymi z najważniejszych spółek, do których przechodzili odbiorcy, poziomy pozyskiwania odbiorców w przypadku innych konkurentów są podobne.
- (104) Jeżeli chodzi o założenie rynków regionalnych, w decyzji uznano, że działanie nie prowadziło do znacznego wzmocnienia pozycji Nesa, KE i FE na odpowiadających im obszarach, na których są one obecne, jako że konkurenci będący osobami trzecimi, tacy jak OK i EnergiDanmark występują w stosunku do pierwotnych operatorów na danym obszarze jako równorzędni konkurenci w porównaniu z innymi stronami połączenia.

6. Wniosek dotyczący konkurencyjnej oceny rynków energii elektrycznej

- (105) W decyzji uznano, że koncentracja nie prowadzi do znacznego zakłócenia skutecznej konkurencji, w szczególności w wyniku stworzenia lub wzmocnienia dominującej pozycji na żadnym z rynków hurtowej sprzedaży energii elektrycznej, usług dodatkowych, finansowych pochodnych energii elektrycznej, dostaw detalicznych dla odbiorców instytucjonalnych lub dostaw energii elektrycznej dla małych odbiorców, na które to rynki koncentracja może wywrzeć wpływ.

6. ZOBOWIĄZANIA

A. OPIS ZOBOWIĄZAŃ

1. Zbycie magazynu

- (106) W celu rozwiania obaw dotyczących rynku magazynowania/elasticzności DONG zobowiązał się do zbycia przed dniem 1 maja 2007 r. swojego większego magazynu gazu w Lille Torup w Jutlandii. Do sprzedaży powierzchni magazynowej w magazynie w Lille Torup w roku magazynowania gazu 2007/2008, trwającym od 1 maja 2007 r. do 30 kwietnia 2008 r., będzie uprawniony jedynie kupujący. DONG zobowiązuje się nie przejąć, przez okres dziesięciu lat od zawarcia transakcji sprzedaży na rzecz kupującego, bezpośredniego ani pośredniego wpływu na całość lub części magazynu, chyba że po uprzednim zatwierdzeniu takich operacji przez Komisję.

2. Program uwolnienia gazu

(107) W celu rozwiania obaw o konkurencję obecnych na rynkach sprzedaży hurtowej DONG przedstawił zobowiązanie w postaci Programu uwolnienia gazu, zakładający udostępnienie gazu ziemnego w Danii osobom trzecim. Ilość uwalnianego gazu wyniesie 400 mln m³ rocznie (łącznie 2 400 mln m³) i zostanie zaofiarowana w przetargu w latach 2006 do 2011 na dostawę w latach gazowych następujących po każdym przetargu. Ilości te odpowiadają w przybliżeniu 10 % łącznego duńskiego zużycia w 2005 r. W przypadku istotnej zmiany warunków rynkowych DONG może, na określonych warunkach, zwrócić się do Komisji o zakończenie Programu uwolnienia gazu w odniesieniu do dwóch ostatnich przetargów. Program uwolnienia gazu przewiduje dwustopniowy proces przetargowy: w ramach „Przetargu podstawowego” DONG udostępni gaz w wirtualnym punkcie obrotu/ośrodku w Danii oraz, w ramach wymiany, zwycięscy oferenci udostępnią taką samą ilość gazu dla DONG w jednym z czterech określonych ośrodków w Europie Północno-Zachodniej. Wszelkie ilości niesprzedane w ramach Przetargu podstawowego zostaną sprzedane w ramach tradycyjnego przetargu dotyczącego uwolnienia gazu, który zostanie przeprowadzony w późniejszym terminie w tym samym roku. Dodatkowo w zobowiązaniach zawarto klauzulę o uwolnieniu odbiorcy, zgodnie z którą istniejący bezpośredni odbiorcy DONG uczestniczący w przetargu lub dokonujący zakupu gazu od przedsiębiorcy/hurtownika, któremu przyznano partie gazu w ramach przetargu, są uprawnieni do zmniejszenia swoich umownych zobowiązań zakupu wobec DONG.

B. OCENA PRZEDSTAWIONYCH ZOBOWIĄZAŃ

1. Wpływ proponowanych zobowiązań na rynek magazynowania/elastyczności

- (108) Główny wpływ proponowanych zobowiązań na rynek magazynowania/elastyczności wynika ze zbycia magazynu w Lille Torup. Ponadto Program uwolnienia gazu zwiększy płynność duńskiego rynku sprzedaży hurtowej, zapewniając w ten sposób nowe źródła elastyczności.
- (109) Zbycie większego z dwóch duńskich magazynów, o pojemności około 400 mln m³, oraz brak rezerwy pojemności przekraczających jeden rok spowodują zwiększoną konkurencję na tym rynku, bez względu na to, czy postrzegany jest on jako rynek magazynowania czy też szerszy rynek elastyczności. Wspomniane ilości magazynowania/elastyczności stanowią ponad 57 % duńskiej powierzchni magazynowej i tym samym bardzo dużą część całkowitej elastyczności dostępnej w Danii.
- (110) Uczestnicy rynku postrzegają zasadniczo zbycie magazynu w Lille Torup jako transakcję mającą pozytywny wpływ na konkurencję w odniesieniu do magazynowania/elastyczności w Danii.

(111) Pozytywny wpływ na elastyczność dostępną w Danii będzie miał również Program uwolnienia gazu, który uzupełnia tym samym elastyczność oferowaną na rynku przez magazyn w Lille Torup.

(112) Obydwa elementy zobowiązań, tj. zbycie magazynu i Program uwolnienia gazu, będą miały również pozytywny wpływ na rynki szwedzkie. Konkurencja pomiędzy DONG a przyszłym właścicielem magazynu w Lille Torup przysporzy korzyści również szwedzkim odbiorcom na rynku magazynowania. To samo stosuje się do skutków Programu uwolnienia gazu.

2. Wpływ proponowanych zobowiązań na hurtowy rynek gazu ziemnego

(113) Komisja stwierdziła, że oferowany przez DONG program uwolnienia gazu w powiązaniu ze zbyciem magazynu wystarcza, aby zaradzić wszystkim obawom o konkurencję, które Komisja żywiła w odniesieniu do rynku sprzedaży hurtowej.

(114) Jeżeli chodzi o program uwolnienia gazu, oferowane ilości 400 mln m³ rocznie – które mają zostać zamienione lub sprzedane w ramach przetargu podstawowego lub wtórnego – stanowią około 10 % duńskiego popytu.

(115) Po pierwsze, w odniesieniu do blokowania dostępu do odbiorców, ilości te w połączeniu z przepisem o uwolnieniu odbiorcy zrównoważą ilości, które E2 uzyskiwała w ciągu ostatnich lat na zasadach krótkoterminowych zarówno na terenie Danii, jak i poza nią i które stanowiły około 5 % duńskiego popytu. Uwolnione ilości zrównoważą również wszelkie dodatkowe ilości, które zostałyby potencjalnie zakupione przez zarówno Elsam, jak i E2 przed wygaśnięciem ich kontraktów długoterminowych z DONG w 2009 r.

(116) Po drugie, ilości te zrekomensują wyeliminowanie potencjalnej konkurencji przez Elsam, a zwłaszcza E2. Trudno jest jednakże stwierdzić z dostateczną pewnością, jakie ilości sprzedawałyby te spółki w najbliższej przyszłości. Jednakże przywozy dokonywane przez i na rzecz E2 oraz udziały rynkowe wszystkich konkurentów (z wyjątkiem [...] *) ogółem (tj. wszystkich niezależnych konkurentów DONG rozpatrywanych łącznie), wynosiły w 2004 r. około 10 % duńskiego popytu.

- (117) Należy również wziąć pod uwagę, że ilości te obejmą rezerwy elastyczności, które spowodują, że stosowanie tego gazu stanie się atrakcyjne do wszystkich celów duńskiego rynku sprzedaży hurtowej.
- (118) Kwestią o szczególnym znaczeniu jest przepis o uwolnieniu odbiorcy, stanowiący dla kupujących ten gaz motywację do wykorzystywania go w Danii, ułatwiający wejście na rynek oraz rozwiewający obawę dotyczącą blokowania dostępu do odbiorców.
- (119) Jeżeli chodzi o czas trwania i ilości ujęte w programie uwolnienia gazu, duża liczba uczestników rynku zakwalifikowała je jako dostateczne dla zrównoważenia szkodliwych skutków połączenia na duńskim rynku sprzedaży hurtowej.
- (120) Również środek naprawczy w postaci zbycia magazynu będzie miał korzystny wpływ na duński rynek sprzedaży hurtowej. Wynika to z faktu, że dostęp do niedyskryminacyjnego magazynu niezależnego od DONG stanowi zasadnicze ułatwienie dla działalności hurtowej osób trzecich na terenie Danii.

3. Wpływ proponowanych zobowiązań na detaliczne rynki gazu ziemnego

Rynek (rynk) dostaw dla odbiorców przemysłowych oraz zdecentralizowanych elektrociepłowni oraz dostaw dla małych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych

i) Podnoszenie barier wejścia (problemy pionowe)

- (121) W decyzji uznano, że program uwolnienia gazu rozwiewa wszelkie obawy dotyczące podnoszenia barier wejścia na te rynki.
- (122) Program uwolnienia gazu rozwiewa zwłaszcza obawę dotyczącą efektu blokowania dostępu do odbiorców oraz osiągnięcia masy krytycznej, poprzez realizację części programu dotyczącej uwolnienia odbiorcy. Ilość 400 mln m³ będąca przedmiotem przetargu stanowi 17 % rynku dostaw do odbiorców przemysłowych i zdecentralizowanych elektrociepłowni oraz 45 % rynku dostaw do małych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.
- (123) Roczna ilość gazu, który ma zostać uwolniony, będzie miała istotny wpływ na płynność na duńskim rynku sprzedaży hurtowej gazu i ułatwi konkurentom działającym lub pragnącym działać na tych rynkach możliwość oferowania dostaw podwójnego paliwa gazu ziemnego/energii elektrycznej w konkurencji z DONG.

- (124) Wszelkie obawy dotyczące utraty elastyczności przez centralne elektrociepłownie jako możliwości równoważącej wymagania dostawców w zakresie elastyczności i blokowania czynnika produkcji rozwiewają postanowienia programu uwolnienia gazu dotyczące elastyczności, jak również zbycie magazynu w Lille Torup, co powoduje powstanie konkurencji pomiędzy dwoma duńskimi magazynami.

- (125) W związku z powyższym w decyzji uznano, że wynikające z przedsięwzięcia zaproponowane bariery wejścia nie będą wyższe w porównaniu z sytuacją przed połączeniem.

ii) Eliminacja potencjalnej konkurencji

- (126) W decyzji uznano, że skutkiem ogólnego obniżenia barier wejścia na te rynki będzie zrównoważenie utraty potencjalnej konkurencji na tych rynkach.
- (127) Jeżeli chodzi o program uwolnienia gazu, zostanie to osiągnięte zwłaszcza na dwa sposoby. Po pierwsze, lepszy dostęp do gazu w ramach programu uwolnienia gazu wraz ze związaną z tym elastycznością ułatwia wejście na rynek innym potencjalnym konkurentom. Po drugie, mechanizm uwolnienia odbiorcy zapewnia potencjalnym konkurentom pragnącym wejść na duński rynek/rynk gazowe, którzy uzyskali gaz z programu uwolnienia, stosunkowo łatwy dostęp do odbiorców.

- (128) Po drugie, środek naprawczy w postaci zbycia magazynu ułatwi wejście, wprowadzając konkurencję pomiędzy dwoma duńskimi magazynami, eliminując ryzyko blokowania czynnika produkcji i wzmacniając ogólną pewność niedyskryminacyjnego dostępu do magazynów.

7. WNIOSEK

- (129) W decyzji uznano, że proponowana koncentracja wraz z przedłożonymi zobowiązaniami nie spowoduje znacznego zakłócenia skutecznej konkurencji na wspólnym rynku bądź jego zasadniczej części, w szczególności w wyniku stworzenia bądź umocnienia pozycji dominującej.
- (130) W związku z powyższym Komisja uznaje zgłoszoną transakcję za zgodną ze wspólnym rynkiem i Porozumieniem EOG, zgodnie z art. 2 ust. 2 i art. 8 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw i art. 57 Porozumienia EOG.